

XÁC ĐỊNH THỜI HIỆU KHỞI KIỆN CỦA YÊU CẦU PHẢN TỔ TRONG TỔ TỤNG DÂN SỰ

HẢI LINH

Nhằm tháo gỡ những vướng mắc trong quá trình xét xử, ngày 31/12/2021, Chánh án Tòa án nhân dân (TAND) tối cao đã ban hành Quyết định 594/QĐ-CA năm 2021 về công bố án lệ. 09 án lệ được công bố thuộc 02 lĩnh vực chính là dân sự và hình sự. Trong đó có Án lệ số 44/2021/AL về việc xác định thời hiệu khởi kiện đối với yêu cầu phản tố.

Án lệ xuất phát từ Quyết định giám đốc thẩm số 10/2021/KDTM-GĐT ngày 14/09/2021 của TAND cấp cao tại Hà Nội về vụ án kinh doanh thương mại "Tranh chấp hợp đồng tư vấn thiết kế", giữa nguyên đơn là Công ty cổ phần H với bị đơn là Công ty TNHH Thiết kế và Xây dựng P (gọi tắt là Công ty P). Công ty P đã đưa ra yêu cầu phản tố với Công ty H. Liên quan đến thời hiệu của yêu cầu phản tố, Tòa án cấp phúc thẩm nhận định rằng yêu cầu phản tố không bị giới hạn bởi thời hiệu khởi kiện. Tuy nhiên, khi xét xử giám đốc thẩm, Tòa Kinh tế TAND tối cao cho rằng nhận định của Tòa án cấp phúc thẩm là không đúng. Bởi lẽ, theo các quy định của Bộ luật Tố tụng dân sự 2004 và Bộ luật Tố tụng dân sự 2015, yêu cầu phản tố là yêu cầu không nằm trong yêu cầu khởi kiện của nguyên đơn và có thể được giải quyết bằng một vụ án độc lập; tuy nhiên việc giải quyết yêu cầu phản tố trong cùng vụ án giúp kết quả giải quyết chính xác và nhanh hơn. Do đó, cần xác định rằng yêu cầu phản tố cũng chính là yêu cầu khởi kiện nên phải tuân thủ quy định về thời hiệu khởi kiện. Do đó, trường hợp có yêu cầu phản tố và có đương sự trong vụ án đề nghị áp dụng thời hiệu khởi kiện thì tòa án cấp sơ thẩm và tòa án cấp phúc thẩm phải xác định xem yêu cầu phản tố có còn thời hiệu khởi kiện hay không mới đúng quy định pháp luật.

MỘT SỐ BÌNH LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

Bộ Luật Tố tụng dân sự 2004 và Bộ luật Tố tụng dân sự 2015 đều không có quy định rõ ràng về thời hiệu đối với yêu cầu phản tố. Do đó, trước khi án lệ này được ban hành, đã có nhiều quan điểm, cách hiểu khác nhau về việc có cần xác định thời hiệu của yêu cầu phản tố hay không. Có quan điểm cho rằng yêu

cầu phản tố cũng được coi là yêu cầu khởi kiện nên cũng phải áp dụng thời hiệu giống như yêu cầu khởi kiện. Ngược lại, quan điểm phản đối áp dụng thời hiệu với yêu cầu phản tố thì cho rằng yêu cầu phản tố luôn có sau yêu cầu khởi kiện, khi nào có yêu cầu khởi kiện thì mới phát sinh yêu cầu phản tố; quy định tại Điều 200 Bộ luật Tố tụng dân sự 2015 về quyền yêu cầu phản tố của bị đơn cũng không có nội dung nào xác định bị đơn phải phản tố trong thời hiệu khởi kiện. Như vậy, Án lệ số 44/2021/AL được ban hành đã giải quyết được vướng mắc, thống nhất được quan điểm xét xử của các tòa án về thời hiệu của yêu cầu phản tố.

Các doanh nghiệp cần nghiên cứu và cập nhật các quan điểm của Tòa án trong các án lệ được ban hành theo Quyết định 594/QĐ-CA để có thể bảo đảm được quyền và lợi ích hợp pháp của mình, hạn chế tối đa việc phát sinh những rủi ro pháp lý không đáng có.

